

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ ХІМІЇ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

Яковенко Є.І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Проблема результативності навчання тісно пов'язана з активністю, самостійністю учнів, бажанням їх пізнати основи науки, що вивчає, підштовхує своїми пізнавальними мотивами до навчальної діяльності. Одним із засобів, що стимулює процес навчання хімії, є дидактична гра, яка сприяє доступному і швидкому засвоєнню знань і умінь. «Казка, гра, фантазія – життєдайне джерело дитячого мислення, благородних почуттів та прагнень» - писав В. Сухомлинський.

Проблему застосування навчально-ігрових технологій у навчальному процесі досліджували вчені Н. Бабич, М. Воровка, В. Горленко, А. Гумецька, Т. Калашнікова, Л. Литвина, О. Приходько, В. Рибальський, А. Сікорський, В. Скалкін, О. Хоменко, В. Хрипко, П. Щербань, та ін., викладені в них методичні підходи та рекомендації можуть служити відправною точкою для шкільних вчителів хімії, що використовують гру як засіб навчання. Проте в умовах конкретного освітнього закладу педагогу необхідно враховувати індивідуальні особливості учнів класу, матеріальні та технічні можливості школи з тим, щоб вибрати найбільш доцільні та ефективні прийоми проведення ігор, що забезпечують досягнення поставлених цілей.

Сучасна концепція реформування системи освіти передбачає використання всіх можливих методів підвищення ефективності навчання окремим шкільним предметам і навчального процесу в цілому. Стрімкий розвиток інформаційних технологій дозволяє на сьогодні забезпечити широкі можливості доступу до інформації для кожної дитини через мережу Інтернет, інтерактивні шкільні дошки, електронні наочні посібники та навчальні матеріали, навчальні відеоролики і фільми. У той же час невід'ємним компонентом культури суспільства, дозвілля дорослих і особливо дітей, неодмінною складовою процесу навчання продовжують залишатися гри, сукупність яких, що розробляються для певної категорії осіб, цілей і умов застосування, складають ігрові технології.

Природничі науки, в першу чергу математика, фізика, хімія, відрізняються «сухістю» викладу навчального матеріалу, достатком правил, законів, формул, що вимагають точного запам'ятовування і відтворення, тому найбільш важкі для дітей, часто не викликають у них інтересу, внаслідок чого ефективність навчання набагато нижче, ніж для дисциплін гуманітарного (історія, література, іноземна мова). Саме тому в методику викладання таких предметів в школі слід впроваджувати ігрові технології, що створюють атмосферу захопленості, комунікації в колективі, мотивації до кращого результату через глибокі і міцні знання.

Різновиди ігор, застосовуваних у навчальному процесі, дуже різноманітні і можуть бути класифіковані за метою, змістом, суті ігрового процесу та іншими критеріями.

За мету проведення розрізняють наступні найбільш важливі види ігор: інформаційні – введення нових знань при вивченні окремих тем шкільного курсу; тренувальні – формування предметних умінь; повторення - закріплення отриманих знань; контрольні - перевірка знань, отриманих за певний період навчання.

Зважаючи на обмеженість кількості навчальних годин, що відводяться на вивчення шкільних предметів, ігрова форма навчання застосовується на основних уроках, як правило, тільки при закріпленні і контрольній перевірці знань учнів.

Ширші можливості для впровадження ігрових технологій в навчальний процес надає система позаурочної роботи в школі, яка може бути організована у вигляді факультативних занять, роботи гуртків та ін. В цьому випадку застосовуються рольові та інтелектуально-творчі ігри, складені, як правило, за мотивами популярних фільмів, телепередач і шоу, але в контексті навчального предмета і досліджуваних тем шкільного курсу.

Як свідчить практика, проведення уроків в ігровій формі істотно підвищує інтерес учнів до предмету, дозволяє їм краще запам'ятати формулювання, визначення, розкріпачує учнів і їхнє мислення. Етапи такого уроку включають попередню підготовку (поділ учнів класу на команди, рівносильні за здібностями, рівнем предметних знань), власне проведення гри і висновок по уроку (підведення підсумків, підрахунок результатів, виставлення оцінок). Ігрові технології можуть використовуватися на різних етапах уроку: під час перевірки знань учнів, при вивченні нового матеріалу або його закріпленні. Гру можна застосовувати при узагальненні та систематизації знань учнів. Гра може займати кілька хвилин або цілий урок. Більше уроку гра не може продовжуватися. В цьому випадку втрачається нитка гри. При використанні ігор необхідно створення таких ситуацій, при яких гратимуть не тільки учні, а й учителі.

При підготовці до таких уроків необхідно:

- скласти коротку характеристику ходу гри (сценарій);
- вказати тимчасові рамки гри;
- врахувати рівень знань і можливі особливості учнів;
- реалізувати міжпредметні зв'язки.

Вивчення хімії в школі доводиться на підлітковий вік учнів - досить складний для них період переходу від дитинства до юнацтва. Дуже актуальним в цей період є активна навчально-виховна робота з підлітками, пропаганда здорового способу життя, профілактика шкідливих звичок і асоціального способу життя.

Гра або ігрова діяльність несе в собі дві самостійні самодостатні сторони «життя» учасників. Перша – це сама гра з її правилами, сюжетом, результатами. Друга – взаємини учасників в ході гри. Ось це друге життя і є те, що повинні засвоїти учні в ході морального виховання. Гра – це діяльність, в ході якої відбувається засвоєння найрізноманітніших знань і розвитку компетентності учня. Таким чином, дидактична гра на уроках повинна постійно поповнювати, поглиблювати і розширювати знання, бути засобом всебічного розвитку розумових, інтелектуальних і творчих здібностей, наповнювати життя колективу учнів цікавим змістом, сприяти самоствердженню учнів.

Список використаної літератури

1. Шмаков С. А. Игры учащихся – феномен культуры / С. А. Шмаков. – М., 1994.
2. Яланська Н. В. Ігри та інші форми ігрової діяльності у курсі хімії / Н. В. Яланська. – Харків: Основа, 2008.
3. Явор Н. М. Застосування інтерактивних технологій у викладанні хімії / Н. М. Явор. – Харків, 2009.
4. Туріщева Л. В. Особливості використання навчальних ігор на уроках хімії / Л. В. Туріщева. – Харків: Хімія, 2003.

ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Ярошенко О.Г.

Інститут вищої освіти НАПН України

Законодавчо визначено, що науково-педагогічний працівник повинен бути компетентним у навчальній, науковій, методичній та організаційній діяльності [2]. На інституційному рівні це ставить вимогу сприяти професійному росту науково-педагогічних працівників й моніторити його перебіг. На особистісному рівні продукується необхідність проводити самооцінку викладачами власної професійної діяльності. Відтак, мають бути розроблені форми та способи оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників.

Ми дотримуємось поглядів на оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників як на процедуру з вимірювання результатів їхньої професійної праці упродовж визначеного часового періоду (зазвичай 1 навчальний рік), а також встановлення тенденцій розвитку